

- відкритість до пізнання «чужої» культури та позитивне сприймання відмінностей;
- психологічне налаштування на результативність спільної роботи з представниками іншої культури;
- вміння відрізняти колективні та індивідуальні риси в комунікативній поведінці;
- здатність долати стереотипи;
- відповідальне ставлення до організації та процесу роботи;
- правильне використання комунікативних засобів залежно від ситуації спілкування;
- прагнення до позитивних та успішних результатів;
- обов'язкове дотримання етикетних норм своєї та чужої культури [4].

Таким чином, існує досить багато факторів, які необхідно брати до уваги, щоб отримати позитивні результати комунікації з представниками інших культур. Однак дотримання вищезазначених вимог забезпечує можливість прогнозувати процес міжкультурної комунікації, робити відповідні висновки та попереджати виникнення помилок.

Література

1. Викторова Л.Г. Диалоговая концепция культуры М.М. Бахтина — В.С. Библера. — Саранск, 1992. — С. 1–4.
2. Захарчук Н.В. Проблема культури та міжкультурної комунікації у філософсько-соціологічному аспекті / Н. В. Захарчук // Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Філософія. Психологія. Педагогіка: Зб. наук. праць. — 2008. — №3(24). — С. 174–178.
3. Грязнов А.Ф. Язык и деятельность: критический анализ витгенштейнианства / Предисл. А. Ф. Зотова. — Изд. 2-е, доп. — М.: Либроком, 2009. — 152 с.
4. Панченко (Гермасій) В.Л. Особливості міжкультурних комунікацій: елементи, етапи, стратегії розвитку / Режим доступу: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497>
5. Скубішевська Т.С. Роль мовних стратегій у міжкультурній комунікації // Мультиверсум: Філософський альманах. — 2004. — №43. — С. 57–64.
6. Эдвард Холл — великий дедушка НЛП. / Режим доступу:— <http://www.timesaver.ru/articles>

Староста Г.А.

старший викладач кафедри сучасних іноземних мов

Київського національного торговельно-економічного університету

SPECIFIC ASPECTS OF INTERCULTURAL AND INTERPERSONAL COMMUNICATION IN THE SYSTEM OF EDUCATION

Анотація. Метою статті є представлення результатів дослідження автора щодо обґрунтування створення теоретичної концепції необхідності формування вмінь та навичок для передачі інформації і повідомлень у процесі міжкультурної комунікації. У статті

відображена сутність міжкультурної комунікації як невід'ємної складової формування мовних та мовленнєвих умінь і навичок у здійсненні вербальної та невербальної комунікації.

Abstract. The purpose of the article is to present the results of the study on the justification of theoretical concept creation of the necessity of forming skills and abilities for the transmission of information and messages in the intercultural communication process. The article reflects the essence of intercultural communication as an integral part of the speech competences formation in verbal and nonverbal communication.

Ключові слова: культура, міжкультурна комунікація, міжособистісна комунікація, мовна освіта, вербальна та невербальна комунікація.

Key words: culture, intercultural communication, interpersonal communication, language education, verbal and nonverbal communication.

Introduction. In the process of intercultural communication, each person simultaneously solves several important tasks — to preserve the cultural identity and enter into a different culture. The combination of possible solutions to these problems is determined by the main forms of intercultural communication.

Theoretical Background. There are four main forms of intercultural communication — direct, indirect, mediated and immediate.

With direct communication, the information is addressed directly by the sender to the recipient and can be done both verbally and in writing. At the same time, the greatest effect is achieved through the oral speech, combining verbal and nonverbal means.

In indirect communication, which is mainly one-sided, the information sources are mainly the works of literature, magazine publications, audio messages, etc.

The mediated and immediate forms of communication differ in the presence or absence of an intermediate link acting as an intermediary between the partners. A person (teacher) and a technical means (distance learning) can act as a mediator. Communication, mediated by technical means, may remain direct (correspondence by e-mail), but this excludes the possibility of using non-verbal means.

Conceptual Framework and Case Study. Intercultural communication is characterized by a great diversity of its types. In the theory of intercultural communication the following types of intercultural communication were adopted: interethnic, countercultural, interclass and intergroup, interregional communication types and the communication between representatives of different demographic groups. Let's consider only some interesting ones in terms of language education.

Interethnic communication is communication between persons representing different peoples (ethnic groups). The common existence within a single society leads to the mutual communication of these ethnic groups and the exchange of cultural achievements.

Countercultural communication takes place between representatives of the mother culture and the subculture and is expressed in the disagreement of the latter with the values and ideals of the parent one. A characteristic feature of this level of communication is the failure of subcultural groups from the values of the dominant culture and the imposition of their own norms and rules that are in contrast to their values of the majority. This phenomenon is more concerned with the educational process in the system of education.

By the number of participants and the nature of distant relationships between them one can distinguish interpersonal, intergroup, professional and mass communication types.

Interpersonal (two persons, «teacher — student») type of communication involves the minimum number of participants. The nature of the development of interpersonal communication is narrowing or extending the distance. In the opinion of the Japanese scientist D. Matsumoto, «in the field of social psychology and communication, the term «interpersonal communication» usually refers to the communication that occurs between people originating from the same cultural environment»; or they have a similar purpose.

The intergroup type of communication involves a large distance and a greater number of participants (many people, «teacher — group / student group»).

A professional type of communication, for example, among colleagues, promotes the establishment and development of relations of cooperation and partnership between colleagues, leaders and subordinates, largely defining the effectiveness of this form of relationship.

The mass type of communication is carried out through an intermediary — broadcasts, Internet (distance education, webinars, etc.).

Distinctive features of the mass type of communication are: availability of technical means ensuring regularity, replication and distribution of information; great social significance of information, which contributes to the formation of the motivation of communication participants; mass and dispersion of subjects of communication.

With the use of language there can be distinguished three types of communication: verbal; non-verbal; paraverbal.

Verbal communication is the linguistic communication, which is expressed in the exchange of thoughts, information, and emotions between the interlocutors. It forms the basis of the entire culture of any nation, being the most saturated and informative. It creates conditions for the mutual influence of people, the exchange of ideas, interests, mood and feelings. It is the language in intercultural communication that serves as a means for mutual understanding of its participants. According to experts, verbal communication can take place mainly in the form of dialogue or monologue.

In the West, the openness of the verbal message is of particular importance, and the language is perceived regardless of the context of the conversation. At the same time, the meaning of the conversation should be clear from the verbal statements of the participants, regardless of their socio-cultural features. On the contrary, in the East Asian cultures, the sociocultural context is decisive regardless of the course of language associated with ethics, psychology, politics, tradition and social relations. Therefore, the process of intercultural communication is complicated by various correlations and understandings of the verbal statements, since in Eastern and Asian cultures more attention is paid to the manner and pronunciation of the ceremony, rather than the construction and content of the utterance.

According to experts, only 35% of the information in the communication process is transmitted using a language, and 65% of the information we receive using non-verbal means. Among them we can distinguish their own nonverbal means of communication

— gestures, facial expressions, body movements, views, distance of communication and use of space.

Non-verbal communication is a collection of non-native means, symbols and characters used to convey information in the process of communication. It is based on two sources — biological and social, that is, congenital and acquired in the course of social experience of a person. Non-verbal communication is considered to be the oldest form of communication, since gestures and facial expressions appeared earlier than language. It uses the expressive movements of the human body, the sound recording of speech, material objects that have symbolic significance. Unlike verbal messages, non-verbal messages are much larger in terms of ambiguity, situationality, and spontaneity.

Non-verbal messages may also be complemented verbally. For example, telling students «Quiet!» during the class, we usually accompany this verbal message-instruction by a non-verbal message (attach the index finger to the lips). Non-verbal behavior serves to regulate communication. With a nod, gaze, gesture we easily enter into conversation or stop it.

Paraverbal communication is the use of paraverbal means, that is, a set of audio signals that accompany speech, with the introduction of additional values in it. The meaning of the statement may vary, depending on which intonation, rhythm, timbre, phrasal and logical stresses were used to transmit it. All these sound elements of the transmission of information have been called paralinguistic means.

All three types of intercultural communication — verbal, nonverbal and paraverbal — are closely linked with each other. Nonverbal communication complements and substitutes verbal, serves as its regulator. Paraverbal communication complements the first two types.

Participants of intercultural communication must be able to use their various types and forms, obtaining the necessary information from different sources, and differentiating it from the point of view of significance for effective interaction. Without proper perception, appreciation and mutual understanding of various forms of communication, this process may lose its meaning and even lead to conflict.

Research Outlook and Conclusions. Intercultural communication includes various forms and types of communication between people: cultures, races, ethnic groups, religions and subcultures within large cultures. Modern communicative space represents a rather complex system, in which one of the main places belongs to different types of communication.

Observations and studies in the field of intercultural communication allow us to conclude that its content and results largely depend on the prevailing in any culture of values, norms of behavior, attitudes, etc. Therefore, it is very important for people who are in practice faced with representatives of other cultures to take into account those features that are specific to a particular type of culture. This knowledge is necessary for foreign students in the process of their study at a foreign institution of higher education and many other people involved in the process of intercultural communication, no matter if these are professional or personal contacts.

Література

1. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. — К.: Юрінком Інтер, 2008. — 1040 с.
2. М'язова І.Ю. Міжкультурна комунікація: зміст, сутність та особливості прояву (соціально-філософський аналіз): автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. філос. наук: спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / І. Ю. М'язова. — К., 2008. — 18 с.
3. Шавкун І.Г. Міжкультурна комунікація як складова сучасної менеджмент-освіти / І. Г. Шавкун // Культурологічний вісник Нижньої Наддніпрянщини. — 2009. — Вип. 23. — С. 115–118.
4. Почебут Л.Г. Взаимопонимание культур: методология и методы этнической и кросс-культурной психологии. Психология межетнической толерантности: [учеб. пособ.] / Л. Г. Почебут. — Санкт-Петербург: С.-Петерб. ун-т, 2005. — 281 с.

Тинний В.І.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов факультету фінансів Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

РОЗВИТОК МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Анотація. У статті поданий аналіз понять «міжкультурна комунікація» та «міжкультурна компетенція», розкриті їх суть та зміст, особливості застосування комунікативного підходу в умовах міжкультурної комунікації засобами інформаційно-комунікаційних технологій з метою розвитку знань, умінь та навичок спілкування іноземною мовою.

Abstract. The article presents the analysis of terms «intercultural competence» and «intercultural communication», it reveals their essence and content, the application of communicative approach under conditions of intercultural communication through information and communication technologies aimed at improving the quality of knowledge and skills of communicating using foreign language.

Ключові слова: міжкультурна комунікація, міжкультурна компетенція, комунікативний підхід, інформаційно-комунікаційні технології.

Key words: intercultural communication, intercultural competence, communicative approach, information and communication technologies.

Постановка проблеми. Завдання підготовки компетентних та конкурентоздатних фахівців, які постали перед сучасною системою вищої освіти, обумовлені процесами інтеграції України в загальноєвропейський простір та необхідністю посилення фахової складової освіти. Значну роль у процесі навчання сучасних студентів є оволодіння ними фаховою іноземною мовою на високому рівні. Також, сучасні умови інформатизації усіх сфер діяльності суспільства, включаючи систему освіти, обумовлюють поширене використання всіх переваг інформаційно-комунікаційних технологій протягом вивчення іноземної мови. Однією з позитивних рис інформатизації навчального процесу є